

HISTOR ADMIRABL

EUS A VUEZ

SANTEZ HELENA

Var ton YAN GUÉRIN.

C. G. R. M.

Brema e fell din **discleria**
Ar vuez **Santez Helena**
Bezit attentif d'e c'hlevet,
Ho calon sur a ro tocchet.

Clêvet a refot e **baez**,
Carguet eus a **dristidiguez**,
Hac ar martir e **deveus bet**,
Hac a so gant c'hoarvezet.

Me lavaro d'êc'h pen-da-ben,
E voa hi caëra femelen
A guement a vije cavet,
Gant ar bed oil voa enoret.

Beza voa' vrasa qualite,
Pa voa hi merc'h da eur Roue;
Rac merc'h voa d'ar Roue Anton,
E Constantinopl voa e drou.

Pa voa Pab e Rom sant Clement,
Eones a voa eus e c'herent,
E voe bars er bed-mâ gant,
Er blaves pëvar c'hant ha dec.

Goude an Incarnation
A Jesus, hon Roue guëtion,
Er guër eus a Constantinopl,
Hac estimet bras gant ar bobl.

Pa voe en oad a bemzec vloas,
He mam diganti a varyas,
Ma fellas d'e zad e c'havet,
Evit ma vije e bried.

Mont a eure da gaout ar Pab,
Hac en esper cavet e c'hrat,
Evit caout e gonsantamant
Da zimezi d'e verc'h yaouanq.

Ar Pab neuze pa er c'hlevas,
A respont gant eun horror bras;
Peléc'h m'ar c'hristen var ar bed
A guemerfe e verc'h da bried?

Gant an Iliis eo difennet,
Ha gant Doue eo ordrenet,
Na vezo james eureujet
Eun tad d'e verc'h james nepret.

E ve dimeet eur verc'h d'e zad,
Ennes zo eur c'hrim execrapt;
Eur c'hrim a enep ar lezen
Siuas, etouez ar glistenien.

P'e devoe clévet Helena
Ec'h arruje sur quemend-mâ;
Var ar môr en em embarqas,
Hac e Flandres en em rentas.

Eno pa voe hi arruet,
En eun eclus en em rentet,
Pa voe tost da eun abati,
E commanças sou ar c'blec'hi.

Neuze an oll leanezet
A voe qerqent bras estonet
O clévet ar c'hleyer o son,
Hac int mont oll en oréson.

Hac int mont ha sellet neuze
Piou a voa êru er c'hontre,
Ma remerqjont eur femelen
A zeue d'ho c'habout pen-da-ben.

Mont a rejont e procession,
Gant respet ha devotion,
Evit monet d'e rancôntri;
Gant eur joa vras d'e saludi.

Ha pa velas hi aneze,
E voe estonet bras ive,
Hac oc'h o guelel a vanden
O tout d'e rancôntr evellen.

Neuze recevjont anezi,
Ha conduet d'an abati;
Rac guelel a rent oll certain
E care an Autrou souveren.

Mes na chommas qet pell gante,
E chenchas tinit a gontre
Dirac ar roue Catebron,
Eun den cruel ha dirézon.

Mout a eure var bord ar mor
Evit sovetei e enor,
Hac e pedas merdaïdi,
Mar plich ganeoc'h va ambarqi.

Un dra derrubl a erruas
Pa voant e creiz ar môr glas,
Rac an dud oll a voa lazet
Gant ar c'horserrien arraget.

Exceptet Santez Helena,
A voa eur femelen ar gaëra;
O sonjal cavet e guerc'hdet,
E voa hi ganto rezervet.

En oréson en em laqas,
Da Jesus en em recommandas :
M'ho ped, va Jesus, va Roue,
Conservit va virginite.

Pa voa achuet e seden
D'hor Zalver Jesus evellen
Un tan eus an Eë a goesas,
Al lestr hac an dud a losqas.

Hi voe preservet gouscoude
Gant ur planqen, dre c'hraç Doue,
Ec'h arruas e rivier Sign,
E qicheunne bord eur Jardin.

Ar rivier' ye bete Londres,
Hac eno e voa eur verjes,
Hac ur feunteun gaer a gavas,
En e c'hichen e tisquizas.

Ar roue Herri e guelas,
Bars en eun dristidiguez vras,
Azeet etal ar feunteun,
Ha ne voa den en e c'hichen.

Tostat a rás neuze outi,
Hac e c'houlennas diganti :
Livirit din presentamant
A belec'h oc'h merc'hiq yaouanq.

Me zo eus a Constantinopl,
A guerent pinvidic ha nobl,
Hac a zo ama achappet
A dre daouarn ar barbare.

Ah ! va c'halon a fazi din,
Rac naon a meus ne allan mui ;
Pell bras zo n'emeus debret tam
Ha va c'halon em c'herez a rann.

Ar roue Herri p'e c'hlévas,
D'e Aumonier a gommandas
Monet pront da guerc'hat dezi
Peadra vit e soulaji.

Neuze en e c'hassas gantá
Ebars en e dy da loja,
Hac o tont d'e recommandi
Evel unan a dud an ty.

Goude-se e voent demezet,
Souden e voe grêt an euré,
Hac ar fest a badas gante
Betec an nombr a ugent de.

Daou vlaves antier ez int bet
En o slijadur assuret,
Qen en em gavas dougerez,
Neuze e devoe goaf vuez.

Digant e mam-gaer, ar Zantez,
E devoe calz a baourentez ;
Herves ma rapport an histoar,
E devoa calz eus a c'blac'har.

Ar roue Herri a yas timat
Da gaout an tad santel ar Pab,
Evel m'en doa recommandet
D'ar gombat ouz ar Sarazinet.

Lezel a eure en secret
Tri verq er gaer eus e gachet :
Rei ras unan da Helena,
Un all da Vari Clocestra.

An drede neuze a roas
D'ar C'hont a voa e vignon bras,
Da bini e recommandas
E briet gant affection vras.

Glac'har vras a voe er pales,
O lavaret adieu assambles,
Hac epad eiz vloa varnuguent
N'en em velint sur e nep hent.

Helena e devoa ganet
Daou vuguel a voa caer meurbet ;
He mam-gaer a roas da gredi
Penos e devoa bet daou guy.

Ar roue Herri pa glevas,
A voe certain estonet bras,
O clevet e devoa ganet
Daou guy evelse e briet.

Neuze e voe hi condaonet
Da gaout e brec'h deo troc'het,
Hac amaret e bugale
Unan dezi a bep costes.

Ambarquet voe var ar môr bras,
Ebars e Breiz e tisqennas.
Al lestr en devoa e digasset
Da Londres a zo retornet.

Cri vije'r galon pa voelje,
Oc'h e gnelet nep a vije,
O rei da zenn d'e bugale,
Hac hi prest da vervel digante.

Da gousquet pa en em laqas,
Daou leou eus ar c'hoat aizenas;
Hac a gassas an daou vuguel,
Qement-mâ certain voa cruel!

Un Ermit a voa neuze'r c'hoat,
Ha diouz ar c'hria zeuas timat;
Hac a gavas an daou vuguel
Etre griffou daou leon cruel.

Unan ané Bric a hanvas,
Egoile Martin a c'halvas;
O daou e voant gantan maguel
Epad c'hoezec vloas assuret.

Ebars epad an amzer-mâ,
E voe e Naonet Helena,
Hac un hostises a gavas,
Truez outi a guemeras.

Chom a eure da zervicha,
Ebars an ty voa'n disterra;
Dispriset voa gant pepini,
Laqet voa da dorchalistri.

Ober a rê gant dilijanç,
Hep na rebel na repugnanç,
Qement a ordrenet dezi,
En o rê oll hep contraigni.

Guelit amâ greg eur Roue
Carguet demeus a baourante,
Rentet qen humbl ha qen izel
Dirag ar bed universel.

Sellit brema 'n humilite,
Hounez a blich bras da Zoue,
Rac an humbl a zo exaliet,
Hac ar superb zo discafet.

Ar roue Herri distro a Rom,
Ha ganta ar roue Anton,
A erruas en e bales
Ebars ar gær eus a Londres.

Allas! eno pa eruas,
Ar c'hont Clocester a gavas,
Ha goulen neuze diganta
Pelec'h voa eat Helena.

Nao messenger voa digasset
Dirac ar Roue da lavaret
O doa digasset pep a liser
D'ar c'hont Clocester a dra scler.

Mes eun all a zeuas goude,
A lavaras ar virione,
Penos e voa bet trahisset
Gant ar Rouanez côz assuret.

Ar rouanez côz zo condaonet
Da veza en beo losqet,
Abalamour ma e devoa
Laqet trec'hi brec'h Helena.

Me lavaro deoc'h ar recit
An daou vuguel hac an Ermit,
Ha penos voe an disparti
Ebars er c'hoat gant calz a gri.

An ermit var bord ar rivier
A yeas gant an daoe vuguel;
Aman, emezan, o qivis,
Ganen d'am zy ho tigassis.

An daou vuguel à respontas
D'an Ermit outi pa gomzas;
N'en dé qet c'houi-ta, Ermit-mat,
Eo a zo a dra sur hon tad?

An Ermit neuse a lavaras
Deze gant tristediguez vras,
Allas! m'ho cavas amàn lezet
Etre bleizi ha loënet.

Ha gant truez m'ho tigassas
Ho taou ganen d'am ermitach,
Hac emeus ivez ho maguet,
N'oc'h etlevet hac instruet.

An daou vuguel a lavare
An erit d'eguil aneze;
Ia n'en de an hermit hon tad,
Deomp-ni brema da glâsq hor mad.

An ermit a voe trist meurbet,
Pa o c'hlêvas o lavaret
E zojent, allas! da glâsq o mat,
Pa na voa qet en voa o zad.

Pa voant o tiscours evelse,
Errout merdaïdi ene,
Brema ez eus c'hoëzec vloa
E legezomp ama Helena.

Gant anqen vras digonsolet
D'e daou vuguel e doa collet,
N'e devoa brec'h nemet unan
a zicour daou vuguel bian.

Neuze e lavaras Martin,
Bric, va breur, deomp bete'r fiñ,
Elec'h ma plijo gant Doue hor c'hass,
Ma cavimp hor mam eur vech c'hoas.

Merdaïdi, ni ho suppli,
Plijet gueneoc'h hon ambarqi,
Ma zaimp en hano Doue
Da glâsq hor bro hac hor c'hontre.

Ar Merdaïdi a respontas
D'an daou vuguel pa o c'hlêvas,
Deut en hon lestr hac ambarqet,
Ni ho laqai en douar assuret.

En Allemagn ec'h arrojont,
Hac arc'hant dezo a rejont;
Ouspen e rejont da leina
D'an daou vuguel gaat calz a joa.

En Baviere pa voant arru,
E zeont o daou à ru da ru,
Ma o guelas ar Rouanes
Ebârs er ru eus e fales.

Ma gommandas d'e messenger
Mont da guerc'hat an daou vuguel,
Rac qer caër oant evel an de,
Clorianda o admire.

Digasset oant neuze dirazi,
Roet e voe deze da zibri;
Neuze evel tud affamet
Ne squizent o tebri o boëd.

Re hir ven ma confen antier
Ar brezel voa er bro Bavier,
Mes beza voant victorius
An daou vuguel, dre c'hraç Jesus.

77 3 B3

0000

Martin a voa eun den vaillant,
Hac ebars er gombat saignant,
Laha a reas calz a Sarazinet,
Ha calz eus an Turqianet.

An Itron Varia Boloigne
O sicouras sur an deiz-se,
Hag evit caout ar victoar
Dre c'braç Jesus var an donar.

Da Dour e teujont ac'hanc,
Eur gaer a so en Tourene,
Sant Martin a voa aumonier
Da réi soulach d'ar beorien qer.

O mam ivez a erruas
En Tour gant eur baourante vras,
Pa voa Martin o tistribui
An aluzen da bep hini.

Goulen aeure diouti,
Pa deuas da zellet outi,
Pe a lec'h oc'h-hu deut amâ?
C'houi n'en d'oc'h qet eus ar vro-mâ.

Commanç a ras neuze e galon
Da zonet d'e biqat qen don,
Neuze e teuas sonch dezâ
Ebars en e vam Helena.

Diñguent en devoa clêvet,
Evel ma hon eus rapportet,
E voe troc'het eur vrec'h dezi,
Hac en dont da zonjal enni.

Neuze en em anavejont;
Gant joa vras en em saludjont;
Autrou Jesus, eme Helena,
Va bugale guès a velàn.

Ne zeziren qet qet meryel,
Nemet guelet va daou vnguel;
Autrou Jesus, Roue an Trôn,
Homâ zo consalation,
Da eur vam e devoa collet,
He daou buguel e deus cavet.

Adieu, emezi, va bugale,
Mont a ran breman en ban' Done,
Ho pet ac'hanon sonch a memoar,
Va bugale guer, var an douar.

M'em bezo sonch ac'hanoc'h ive
Pa vin e rouantelez au ãe,
Evit ma vezimp oll assambles
Er Barados gant an æles.

FIN.

CHANSON

POTRET PLOUILLAU

Var ton : *Adieu, Pontrëo.*

M'am bije sperët da gompren, evel a meus fantazi,
Me a vije n'em impliet da zonet da gomposi
Eur c'hiniat lenn eus a c'hlae'bar, grët da gonscritvet
yaouanq

O deus tennet ar billet du ebars er blaves prezant.
Ebars er bla mil eis cant c'hoec'h, ar bemp a vis guen-
golo,

E zeo digueet adare eus a baros Plouillau
Tud yaouanq evit an arme, tud eus ar re derrupla ;
Glac'haret é o oll ligue, p'o guelont o partia.

Da bartia gant an actif ne zeus qen nemet pévar :
Ervoanic Jacob, eus ar bourg, ha Guiljan ar Meledar,
Ha Yannic Prat eus ar Goajou ha Pipi an Aveant :
Pévar den eus ar re vrava, corfou caer ha tud vaillant.

Ervoanic Jacob a lare en deiz-se d'he gaminad :
Emâ a zo un devez trist hac a ra din calonad !
Guelet va mam baour o vouela, ha va zad qez desolet !
Va c'halonic ebars em c'hreiz zo dija qazi rannet.

Calz a sonchfe dê, marteze, penos e ven eur poltron,
Em be aon rac eun ten fuzuil pe rac eur vouled canon,
P'otramant aoun rac ar fatiq, o vale dre an hentchou,
Pe gousqet var eur guele can ebars er c'hordegardou.

Douguen va dillat var va chouq, va fuzuil ha va zabren,
Bale bemde a guër da guër dre ar fanq hac ar vouillen ;
Ha goude e fin va beach rancout marteze campi,
Pe gousqet var an douar yen, pe otramant bivoaqi.

Tor o deus an neb a sonch se ; ma c'halent lenn em
c'halon

Evit guelet va bolonte ha va inclination,
Ma na sotfe nemet va goad, me en scuille tout joaüs
Evit souten hon Impalaër, eun tad qer carantezuz !

Piou na gombatte qet hardi gant un Impalaër christen?
Eur gaus qer just hac e hini a zo facit da zouten,
Pa zomp memprou da Jesus-Christ, soudardet an Aviel,
Bugale da Zoue an Tad, templou d'ar Speret-Santel.

Arça eta, camaradet, qent quittad eus hor c'hontre,
Demp ni da ilis Pôuillau da suplia hon Doue
D'hor preservi demeus goal chanç pa vezimp en armeou,
Ha da gonsoli bars er guër hon tadou hag hor mamou,
Adieu d'ec'h, Autrou sant Millau, patron eus ar barous-mâ
Adieu, qerent ha mignonet, cessit bréma da vouëla.
Pedit Doue hac ar Verc'hes da gavet soign ac'hanomp,
Hac hon Ael-mad d'hor c'hunduo partout elec'h ma ze-
fomp,

Adieu, va mab, va esperanç, eme an tad desolet;
Piou a gonsolo da dud paour goude ma vi partiet?
Pa vin accablet gant cosni, me vo clêvet o laret:
Ma vije va mab qez er guër, en dije va soulajet.

Clêvit ar vam o qimiad ive digant e buguel:
Deus amâ c'hoas ma poqin eur voech qent eguet mervel,
Aben ma retorni d'ar guër, me vo éd eus ar bed-mâ
Deus aman etre, va divrec'h evit ar voech diveza.

A guichen ar moment fatal ma c'heus tennet d'ar billet,
Bemnos vel ma fot din cousqet, me a seblant da velet
O tont eus eur gombat sanglant, var eur chariot blesset
Pe tolet en eun hospital, gant an oll abandonet.

Ar soudard yaouanq contristet c'hoas qent eguet partia
Evit essât o c'honsoli a lavar, en eur vouëla:
Tavid, va zad ha va mam baour, ha bevit en esperanç,
Doue, tad a vizericord, a so bras e brovidanç.

Goude ma vo fin d'ar brezel ha goneet ar victoar,
Gant graç Doue hag ar Verc'hes; e vezo fin d'ho clac'har.
Evit merq eus hor vaillantis, gant lore deus hon tocou,
Ni a zistroyo prest d'ar guër evit sec'hi a taëlou.

Adieu da baros Plouillau ha de oll habitantet
Adieu d'hon oll anaoudeguez, ha qerent ha mignonet:
Ha ma na mimp qet ar boneur er bed-mâ d'en em velet,
Graç deomp ebars er barados assembles d'en em gavet.